

Aynurə Eminova
Azərbaycan Dillər Universiteti

10.30546/2518-752X.1.601.0187

MÜXTƏLİFSİSTEMLİ DİLLƏRDƏ “VƏTƏN” KONSEPTİNƏ BAXIŞ (Azərbaycan, rus və ingilis dillərinin materialı əsasında)

Açar sözlər: *konsept, anlayış, leksem, vətən, dil mənzərəsi, freymlər, sub-konsept*

Keywords: *concept, notion, lexem, homeland, language landscape, frames, sub-concept*

Ключевые слова: *концепция, понятие, лексем, родина, языковой ландшафт, рамки, суб-концепция*

Giriş. Müxtəlif mütəxəssislər tərəfindən dünyanın dil mənzərəsi müəyyən dil cəmiyyətinin mədəniyyət və təfəkkürünü müəyyənləşdirən ruhi məzmun və dilin özünü də funksionallaşdıran dil ünsürlərindən ibarət system kimi qəbul edilir.

Bundan savayı dünyanın dil mənzərəsi bütöv bir “canlı orqanizm” kimi dəqiq strukturlaşmış və dil vasitəsilə ifadə olunduqda çoxsəviyyəli xarakterə malik bir fenomen kimi də dəyərləndirilir.

Artıq XX əsrdə “dünyanın dil mənzərəsi” termini geniş yayılmağa başlamışdı. Rus dilçisi V.A.Maslova bu xüsusda yazırdı:

“*Dünyanın dil mənzərəsi* xalqın ümummədəni sərvətidir, struktur etibarilə bu fenomen çoxsəviyyəli xüsusiyyətə malikdir. Bu məfhum özündə iki mühüm amili birləşdirir: insanın daxili dünyasını və onu əhatə edən ətraf aləmi. Dünyanın dil mənzərəsi bu və ya digər xalqın ruhi, mədəni, milli dəyərlərini səciyyələndirərək danışığı formalaşdırır [7, s. 173].

Artıq qəbul edilmiş bir faktdır ki, dünyada hər bir dilin öz xüsusi dünya mənzərəsi vardır. Dünyanın dil mənzərəsi dedikdə, dil və onun daşıyıcılarının əsrlər boyu yaranıb inkişaf edən milli dəyərlərini, adət-ənənələrini əks etdirən linqvokulturoloji konseptlər nəzərdə tutulur. Dünyadakı linqvokulturoloji konseptlər dilə və xalqa görə dəyişən elementlər hesab edilir. Məsələn, Azərbaycan, ingilis, fransız, alman və s. xalqları müqayisə etdikdə bu xalqların dillərinin, mədəni irslərinin tam fərqli olduğunu görə bilərik.

Müasir dilçilik anlayışları arasında özünəməxsus yer tutan müasir anlayışlardan biri də yuxarıda qeyd edilən “konsept” anlayışdır. Dilçilikdə “konsept” dedikdə söz işarəsinin məzmun tərəfi başa düşülür və bu işarənin arxasında əqli, mənəvi və ya material sferaya aid olan anlayışlar durur və bu anlayışlar xalqın ictimai təcrübəsində möhkəmlənən, insanın həyatında tarixi köklərə malik olan və sosial və subyektiv mənalara malik olur [11, s. 279]. Qeyd edək ki, konsept konseptual dilçiliyin anlayışlarından biri hesab edilir və onun üç istiqaməti vardır:

1. Məntiqi istiqamət;
2. Koqnitiv istiqamət;
3. Koqnitiv-diskursiv istiqamət.

Konsept anlayışı ilə bağlı bir çox dilçilərin təsnifatları ərsəyə gəlmişdir. Onlara nəzər salaq.

İlk olaraq, S.A.Askoldov (Alekseyev) konsept anlayışına münasibət göstərmişdir. O, maarifləndirici və bədii konseptləri fərqləndirmiş və onların xüsusiyyətlərini müəyyənləşdirməyə müvəffəq olmuşdur. Müəllifin fikrincə maarifləndirici konsept "ümumiliyi" ilə xarakterizə edilir, belə ki, bu bir çox oxşar predmetlərin sxematik qrafikini təşkil edir. Sxematik qrafiklər dedikdə fərdi şüurlar tərəfindən obyektlərə aid edilən bu və ya digər konkret detallardan məhrum edilmiş sxematik baxışlar başa düşülür [4, s. 267-279].

V.A.Maslovanın fikrincə isə konsepti müəyyən etnomədəniyyət daşıyıcılarını xarakterizə edən bu və ya digər obraz və ya lingvokulturoloji spesifikə ilə qeyd edilmiş semantik quruluşdur [7, s. 107].

V.İ.Krasik konseptlərin aşağıdakı tiplərini ayırır:

1. Mədəniyyətin xüsusiyyətlərini ifadə edən xüsusişədirilmiş etnomədəni və sosiomədəni konseptlər;

2. Mədəni spesifikası daha az ifadə edilən və gizli mədəni dəyərləri olan assosiasiyaların axtarışını tələb edən xüsusişədirilməmiş konseptlər;

3. Mədəni spesifikası olmayan universal konseptlər [6, s. 3-16].

Müəllifin fikrincə bu qeyd edilənləri iki sinfə ayırmaq olar: insan davranışını müəyyən və requlyasiya edən requlyativ konseptlər (tərkibində əsas yeri dəyər komponentləri tutan mental quruluşlar (misal üçün, xoşbəxtlik, bərc, səxavət və s.); müxtəlif xarakterli sinkretik mental quruluşları təqdim edən qeyri-requlyativ konseptlər (misal üçün, səyahət, hədiyyə, sağlamlıq və s.).

Digər dilçi A.P.Babuşkin digər bölgünü təqdim edir: təfəkkür tabloları (konkret insan həyat təcrübəsinə əsaslanan sırf fərdi tablolar), sxemlər, freymlər (kompleks situasiyanı implisitləşdirənlər), senarilər (A.P.Babuşkin dinamikada aydınlaşmış konsept), kaleydoskopik (koqnitiv metaforalarla zəngin olan və onların vasitəsilə mücərrəd adların mahiyyətinin əldə edilməsi) və məntiqi-strukturlaşdırılmış konseptlər (hissi insan təcrübəsindən uzaq olan, obrazlı başlanğıcdan tamamilə məhrum edilmiş konsept [5, s. 67-69].

M.V.Pimenova isə özünəməxsus bir təsnifat irəli sürmüşdür:

1) dilin fundamentini və dünya xəritəsinin təşkil edən baza konseptləri (kosmik, sosial və psixi (mənaevi);

2) baza konseptləri kvalifikasiya edən deskriptor-konseptlər: bunlar özləri də aşağıdakı hissələrə bölünür: dimensional konseptlər (ölçü bildirənlər: ölçü, en, dərinlik, hündürlük, çəki və s.); kvolitativ konseptlər (isti-soyuq, bərklik-yumşaq-lıq, bütövlük-hissəlik); kvantitativ konseptlər (bir, çox, az, kifayət qədər-qeyri-kifayət qədər);

3) münasibət tiplərini reallaşdıran relyativ-konseptlər isə aşağıdakı növlərə ayrılır: dəyərləndirmə (yaxşı – pis, düz – qeyri-düz, zərərli – faydalı); pozisiya (əksinə, birlikdə, yaxında, yaxın-uzaq, müasir-qeyri-müasir); privat konseptlər (doğma – yad, almaq – qaytarmaq, malik olmaq – itirmək, daxil etmək – xaric etmək) [9, s. 127-130].

Linqvokulturologiyada konseptl tədqiqini araşdırarkən, aşağıdakı konseptlərə rast gəlinmişdir: Sevgi konsepti, vətən konsepti, sağlamlıq konsepti, təhsil konsepti, emosiya konsepti və s.

Araşdırılan konseptlərdən biri də “Vətən” konseptidir. “Vətən” konseptinin cari məqalə çərçivəsində araşdırılması zamanı Azərbaycan, rus, ingilis və fransız dilləri materiallarından istifadə nəzərdə tutulmuşdur.

Azərbaycandilli, ingilisdilli və rusdilli mədəniyyətlərdə “Vətən” linqvomədəni anlayışının oxşar və fərqli xüsusiyyətlərinin nəzərəçarpan tərəflərini qeyd etmək vacibdir. İlk olaraq, tədqiqatə cəlb edilmiş “Vətən” anlayışını əks etdirən əsas leksemlərə nəzər yetirək:

Azərbaycan mədəniyyətində – *VƏTƏN*

Rus mədəniyyətində – *РОДИНА*

İngilis mədəniyyətində – *MOTHERLAND*

Azərbaycan mədəniyyətində “Vətən” konsepti (leksemi) əsasən insanın ana-dan olduğu, dədə-babaların, qohum-əqrəbalarının yaşadığı, soykökü ilə bağlı olduğu ölkə və fərdi inkışaf zamanı bu ölkə ilə əlaqəli olan emosional məfhum kimi xarakterizə edilir. Ölkəmizdə vətənə bağlılıq insanlarda vətənpərvərlik hissi ilə səciyyələndirilir. “Vətən” anlayışını xarakterizə etmək üçün, Azərbaycan dilinin izahlı lüğətində bu sözün leksik mənasına (və ya mənalarına) nəzər yetirmək vacibdir. Leksik məna baxımından bu leksem iki əsas mənada işləyə bilər [1].

1. *Bir adamın doğulub böyüdüüyü və vətəndaşı olduğu ölkə, məmləkət; doğma yurd;*

2. *Bir şeyin törədiyi, meydana gəldiyi yer.*

Qeyd edək ki, “Vətən” anlayışına aid olan ikinci məna dilimizdə məcazi məna kimi işlənir.

Göründüyü kimi, “Vətən” konseptinə bu mənalar çərçivəsində dilimizdə mövcud olan aşağıdakı leksemləri aid etmək olar.

- *Vətəndaş;*
- *Ölkə;*
- *Məmləkət;*
- *Doğma yurd;*
- *Yer və s.*

Azərbaycan dilində mövcud olan bədii əsərlərdə, şeirlərdə, poemalarda və s. də bu leksemlər öz əksini tapmış və tapmaqdadır. Məsələn, üçün,

Nizaminin vətəni Gəncədir.

Azərbaycan balaca olsa da, böyük ədiblərin, dahi şairlərin vətənidir.

“Vətən” konseptini aydınlaşdırmaq üçün dilimizdə təkcə leksik mənaya deyil, eyni zamanda da həmin sözün sinonimlərinə də nəzər salmaq lazımdır. Məsələn, Azərbaycan dilinin izahlı lüğətində “Vətən” konseptinin aşağıdakı sinonimlərinə rast gəlinir.

- *Yurd;*
- *Yuva;*
- *Məskən;*
- *Ölkə;*
- *Məmləkət.*

Sinonimlərlə yanaşı, dilin lüğət tərkibində mövcud olan antonimlər də bu leksemin mövcudluğunu sübut etmək üçün yetərli ola bilər. Məsələn,

VƏTƏN – QÜRBƏT.

Yuxarıda qeyd edilən vasitələrin hamısı "Vətən" konseptini əhatə etmək iqtidarında olan dil elementləridir və onların sırasını genişləndirmək mümkündür. Belə ki, şair, yazıçının üslubundan asılı olaraq, "Vətən" konsepti ilə bağlı digər sözlərin geniş istifadəsini reallaşdırmaq mümkündür.

Rus dilçiliyində də tədqiqatçıların geniş araşdırdığı konseptlərdən sayılan "Vətən" konseptinin rus dilində qarşılığı "РОДИНА" sözüdür. Rus dilinin izahlı lüğətinə müraciət etsək, bu konseptin rus dilində aşağıdakı mənalarının əks olduğunu görürük [8].

1) *место, страна, где человек родился; где впервые сложился, возник этнос;*

2) *Место возникновения, открытия или изобретения чего-либо.*

Azərbaycan dilinə xas lüğətlərdə bu konseptin dilimizdəki aşağıdakı izahlarına rast gəlinir.

1. *İnsanın doğulduğu və vətəndaşı olduğu ölkə;*

2. *Nəyinsə yarandığı, böyüdüüyü yer;*

3. *Kiminsə doğulduğu yer, diyar;*

4. *Kiminsə kökü və mənşəyi baş qaldıran yer;*

5. *Nəyinsə baş qaldırdığı, vüsət aldığı yer.*

Rus dilinin sinonimlər lüğətində isə "РОДИНА" konseptinin aşağıdakı sinonimləri əks olunmuşdur.

1. *отечество, отчизна (vətən);*

2. *колыбель (bəşik);*

3. *прародина (ata yurdu).*

"РОДИНА" linqvomədəni konseptinin rus dilinin nominativ sahəsində «патриотизм» (*vətənpərvərlik* kimi bir alt anlayış (yəni sub-konsept) da fərqlənir və bu konsept rus linqvokulturoloji konseptinin nominativ sahəsində ən əhəmiyyətli hesab edilir. Rus mədəniyyətində «патриотизм» (*vətənpərvərlik*) bir çox əsrlər boyu çoxsaylı xarici düşmənlərə qarşı mübarizə zamanı formalaşmışdır, buna görə də rus xalqının öz "Vətən"ini qorumaq üçün milli təhlükə qarşısında birləşmək bacarığı rus mentalitetinin ayrılmaz xüsusiyyətinə çevrilmişdir.

Lakin bir faktı da qeyd edək ki, "РОДИНА" linqvomədəni konsepsiyası rus dilinin nominativ sahəsində "патриотизм", Azərbaycan dilinin nominativ sahəsində isə "vətənpərvərlik" kimi bir alt anlayış (sub-kontekst) olaraq fərqlənir [10, s. 159-163]

"РОДИНА" linqvokulturaloji konseptinin nominativ sahəsində vətənpərvərlik anlayışının sub-konsept kimi çıxış etməsinin iki səbəbi vardır:

1) Əsas leksem kimi o qədər də dərin mənə kəsb. etmir;

2) Rusdilli mədəniyyətdəki kimi emosional qavrayışlar doğurmur.

Rus xalqı arasında sadalanan mənalara əlavə olaraq, "ev" anlayışı daha geniş mənə daşıyır. "Ev" anlayışı bütün ölkə ilə, yəni lazım gələrsə, rusların canları bahasına belə müdafiə etməyə hazır olduqları "Vətən" ilə eyniləşdirilir.

Müasir ingilis dilinin izahlı lüğətinə nəzər saldıqda "Vətən" (Motherland) sözünün aşağıdakı mənalarına rast gəlirik [2: 3].

1. *One's native land (kiminsə dogma torpağı);*

2. *The land of one's ancestors (əcdadların torpağı);*

3. *A country considered as the origin of something (Nəyinsə mənşəyi hesab edilən ölkə);*

4. *The country of one's birth (kiminsə doğulduğu torpaq);*

5. *The country from which a group of settlers in another part of the world originally came (Mənşəcə dünyanın digər tərəfinə yayılmış sakinlərin gəldiyi ilkin ölkə).*

İngilis dilinin sinonimlər lüğətinə nəzər saldıqda, görmək mümkündür ki, ingilis dili sinonimlərlə zəngin bir dildir və bu hal özünü “Vətən” (Motherland) konseptinin izahında da göstərir. “Motherland” ləkseminin ingilis dilində mövcud sinonimlərinə nəzər salaq.

God's country (İlahi ölkə);

Birthplace (doğulduğu/doğum yer);

country of origin (mənşə ölkəsi);

fatherland (ata ölkə/torpağı);

home/homeland (ev/yurd);

mother country (ana ölkə/torpağı);

motherland (ana vətən);

native soil (dogma torpaq);

old country/the old country (qədim ölkə);

old world (köhnə dünya).

Yalnız “dogma torpaq” semi ilə birləşmiş yuxarıda verilmiş sinonimlər arasında fərqli “Vətən” sözünü göstərən elementlərdədir: *İlahi, millət, ata, torpaq, dünya.*

Müasir ingilis dilində “Motherland” öz reallığını “home” və “country” ləksemlərinin simasında tapır. Qeyd etmək lazımdır ki, hər iki ləksemə ingilis atalaq sözləri tərkibində də rast gəlinir.

East or West home is best – Gəzməyə qərrib ölkə, ölməyə vətən yaxşı.

You can take the boy out of the country, but you can't take the country out of the boy – Oğlanı ölkədən çıxarda bilərsiniz, amma ölkəni oğlandan çıxarda bilməzsiniz.

Rus dilində olduğu kimi, ingilis vdilində də “MOTERLAND” anlayışının nominativ sahəsində əsas alt anlayış (sub-kontekst) mövcuddur.

Mənəvi nöqteyi-nəzərdən müqayisə etsək, ingilislərin mentaliteti üçün yerli “ölkə” deyil, “ev”, “ailə”, “ənənə” anlayışları daha əhəmiyyətlidir.

İngilislər əsasən yalnız nüvə ailələrinin, yəni yalnız iki gənc nəslin (valideynlər) və uşaqların mövcud olduğu ailələrin meydana gəlməsinə diqqət yetirir. Ruslarda isə “ailə” dedikdə valideynlərdən savayı, nənə, baba, xala və digərləri də nəzərdə tutulur.

Təkcə rus və ingilis deyil, eləcə də Azərbaycan linqvokulturologiyasında belə “ənənə” alt anlayışı praktiki olaraq müqayisə edilməzdir. Buna da səbəb, hər bir xalqın öz mədəni milli dəyərlərini əks etdirən öz adət-ənənələrinin mövcudluğudur.

Azərbaycan adət və ənənələri din, milli dəyərlər, mehribanlıq, qonaqpərvərlik, tolerantlıq və s. kimi xüsusiyyətləri özündə birləşdirir. Rus adət və ənənələri din, büt-pərəstlik, mehribanlıq, mərhəmət, şəfqət, alicənablıq və sadəlik kimi parlaq keyfiyyətləri özündə cəmləşdirir.

İngilis mentalitetinə xas olan xüsusiyyətlər isə rasionallıq, təmkinlilik, soyuqqanlılıq və maddilikdir. Mühafizəkarlar xüsusiyyəti ilə seçilən ingilislər hər şeydə sabitliyi və stabilliyi sevirilər, ona görə də onlar həmişə mövcudluqları boyu faktiki olaraq dəyişməz qalmış adət-ənənələrə və adətlərə ciddi riayət edirlər. İngi-

lislər üçün öz ölkələrinin əhəmiyyətini vurğulamaq, onun tarixini və ənənələrini sevmək, dünya çapında ən yüksək yerlərdən birini tutmaq məsələsi vacibdir.

Azərbaycan və rus insanları üçün "Vətən" konsepti hər iki millətə xas mədəniyyətin, adət-ənənələrin və xalqın məcmusudur və "Vətənə" məhəbbət Azərbaycanlı və rus xarakterinin ayrılmaz xüsusiyyəti hesab edilir. "Vətənə" bu iki millət üçün hər şeydir: ana, namus, qeyrəti simvolizə edir.

İngilis mədəniyyətində insanlar üçün "Vətən" anlayışı bizim və rus mədəniyyətindəki kimi o qədər də güclü emosiyalar doğurmur. İngilislər, demək olar ki, öz ölkələrini nə hökumətlə, nə də dövlətlə eyniləşdirmirlər. Onlar üçün bu qeyd edilənlər dəyişən anlayışlardır və bir ingilis üçün daimilik (sabitlik) digər dəyərlərdən daha vacibdir. Ona görə də ingilis linqvokulturologiyasında "Vətən" konseptinin subkonteksti kimi ən dəyərli və önəmli hesab olunan "ev" anlayışdır.

"Vətən" konseptinin «дом» ("ev") sub-konsepti tədqiq olunan hər üç mədəniyyətdə (rus, ingilis) demək olar ki, eyni şəkildə şərh olunur. Öz evində həm Azərbaycanlılar, həm ingilislər, həm də ruslar "öz evlərini", "ailələrini" və "həyat tərzini" başa düşürlər. Bu konsepsiya ilə əlaqədar olaraq hər üç millət sevgi və məhəbbət kimi hissləri açıq şəkildə nümayiş etdirirlər. Ancaq qeyd olunan oxşarlıqlara baxmayaraq, "vətən" konsepti ilə дом» ("ev") sub-konsepti arasında əhəmiyyətli fərqlər də vardır.

Bununla belə, rus dilində "РОДИНА" leksemi ilə sinonim olan "vətən", "ata vətən", "ana vətən" sözləri ingilis dilində danışq dilində praktiki olaraq işlənmir.

Burada bir məqamı da qeyd edək ki, rus və ingilis dillərinə xas olan subkontekstləri müqayisə etdikdə, onların əksəriyyətinin hər iki mədəniyyətdə sinonimik cütlük təşkil etdiyini görmək olar:

"РОДИНА" – "MOTERLAND" – ev, ailə, ənənələr.

Elmi yenilik. Məqalənin elmi yeniliyi onadan ibarətdir ki, cari məqalədə ilk dəfə olaraq "Vətən" konsepti müxtəlif sistemlərə malik olan 3 dil (ingilis, Azərbaycan, rus) materialı əsasında araşdırılaraq təqdim edilmişdir. Cari məqalədə qeyd edilən dillərdən götürülmüş nümunələr üzərində müqayisələr aparılmış, oxşar və fərqli xüsusiyyətlər aşkarlanmışdır.

Aktuallıq. Təqdim edilmiş bu məqalə üçün seçilmiş mövzunun müasir dövrlə ayaqlaşan bir mövzu olması və məhz bu formatda ("Vətən" konseptinin üçdilli müqayisə şəklində) tədqiqata cəlb edilməsi məqalənin aktuallığını təşkil edir. Bundan savayı, mövzuya müasir yanaşmaların da təhlili məqalənin aktuallığını şərtləndirir.

Nəticə. Sonda onu da qeyd etmək lazımdır ki, hər üç dildə gerçəklik frazeoloji olaraq da konseptuallaşır. Məfhumların quruluşunu, onların konsepsiya sferası çərçivəsində əlaqələrini aydınlaşdırarkən linqvo-konseptoloji tədqiqat çərçivəsində frazeoloji söz birləşmələri və idiomlar xüsusi önəm daşıyır. Bu baxımdan tədqiq edilən hər üç dildə "Vətən" konseptinin frazeoloji birləşmələrdə işləndiyi hallara da rast gəlinir.

Ədəbiyyat:

1. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti. (2006). Bakı: Şərq-Qərb.
2. Dictionary of English Language and Culture. (2005). Edinburgh: Pearson Education Limited.
3. Explanatory English Dictionary. (2006). Merriam Webster.

4. Аскольдов, С. А. (1997). Концепт и слово. // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста. Антология (с. 267–279). Москва.
5. Бабушкин, А. П. (1996). Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка. Воронеж: Изд-во ВГУ.
6. Карасик, В. И. (1996). Культурные концепты: проблема ценностей. // Языковая личность: культурные концепты (с. 3–16). Волгоград: Перемена.
7. Маслова, В. А. (2001). Лингвокультурология. Москва: Академия.
8. Ожегов, С. И. (1999). Словарь русского языка. Москва: Азбуковник.
9. Пименова, М. В. (2013). Типы концептов и этапы концептуального исследования. Вестник КемГУ, №2(54), Т.2, 127–130.
10. Приорова, Е. М., Савченко, Е. П., & Фильчакова, Е. М. (n.d.). Концепт «родина» в английской и русской лингвокультурах (с. 159–163).
11. Степанов, Ю. С. (1998). Язык и метод. К современной философии языка. Москва: Языки русской культуры.

Aynura Eminova

Summary

ON THE CONCEPT OF “MOTHERLAND” IN THE LANGUAGES WITH DIFFERENT SYSTEMS

(based on the material of Azerbaijani, Russian, and English)

The linguo-cultural concepts of the world are considered to be elements that change according to the language and the people. For example, when comparing Azerbaijan, English, French, German, and other peoples, we can see that their languages and cultural heritage are completely different.

The following lexemes of our language, which are the object of our investigation, can be included in the concept of “Vətən”: *vətəndaş; ölkə; məmləkət; döğmə yurd; yer, etc.*

“Motherland” lexeme has the following synonyms in English: *God's country; Birthplace; Country of Origin; Fatherland; Home / Homeland; Mother Country; Motherland; Native Soil; Old Country / The Old Country; Old World.*

It is possible to see the following meanings of the “Родина” concept, which is widely investigated by researchers in Russian linguistics.

- 1) *место, страна, где человек родился; где впервые сложился, возник этнос;*
- 2) *Место возникновения, открытия или изобретения чего-либо.*

It should be noted that in all three languages, there are cases where the “Vatan” concept is used in phraseological combinations.

Айнура Эминова

Резюме

О КОНЦЕПЦИИ «РОДИНА» В РАЗНОСИСТЕМНЫХ ЯЗЫКАХ (на основе материала азербайджанского, русского и английского)

Лингвокультурные концепции мира считаются элементами, которые меняются в соответствии с языком и людьми. Например, при сравнении азербайджанского, английского, французского, немецкого и других народов мы видим, что их языки и культурное наследие совершенно разные.

Следующие лексемы нашего языка, которые являются объектом нашего исследования, могут быть включены в концепцию “Vətən”: *vətəndaş; ölkə; məmləkət; döğmə yurd; yer* и т. д.

Лексема "Motherland" имеет следующие синонимы на английском языке: *God's country; Birthplace; Country of Origin; Fatherland; Motherland; Home/ Homeland; Mother Country; Native Soil; Old Country/The Old Country; Old World.*

Можно увидеть следующие значения концепции "Родина", которая широко изучена исследователями в российской лингвистике.

- 1) место, страна, где человек родился; где впервые сложился, возник этнос;*
- 2) Место возникновения, открытия или изобретения чего-либо.*

Следует отметить, что на всех трех языках есть случаи, когда концепция "Vatan" используется в составе фразеологических оборотов.

Rəyçi: prof. F.F.Cahangirov